

TEZAUŢUL LITURGIC
28 OCTOMBRIE

VIATA
SF. IERARH
DIMITRIE,
MITROPOLITUL
ROSTOVULUI

ROMAN, 1992

Viața Sfântului Ierarh Dimitrie, Mitropolitul Rostovului

Pe această ramură de rai, pe Dimitrie, sfințitorul și făcătorul de minuni, l-a crescut Rusia cea Mică (Ucraina), într-o cetate mică și neînsemnată, care se numea Makarova, la o depărtare de cetatea Kievului ca la cincizeci de stadii.

El s-a născut la anul 1629, luna decembrie, din părinți de bun neam, care erau împodobiti cu credința creștinească și umblau în poruncile lui Dumnezeu cu neabatere. Tatăl său se numea Sava și era cu rânduiala sutaș în oastea Rusiei, iar maica sa se numea Măria. La naștere i-au pus în grabă numele Daniil, luminându-l după aceea și cu Sfântul Botez. După botez, pruncul a fost crescut de părinți în frică de Dumnezeu, învățându-l legea creștinească și creștea împreună cu anii, cu înțelegerea și cu fapta bună, mergând ca pe o scară, din putere în putere.

După ce s-a deprins bine cu citirea și scrierea limbii slavonești, părinții l-au dus în cetatea Kievului, la școala Mănăstirii Botezul Domnului, pentru învățatura altor limbi străine și a altor învățături care se învățau acolo. La școală, copsul Daniil, prin istețimea minții sale și prin neadormită

sârguință, în scurtă vreme a început a arăta bună pricepere la învățătură, sporind mai mult decât vârstnicii lui. După câțiva ani s-a arătat iscusit din destul în facerea de stihuri și la retorică, știind bine toate cele ce învăța. Pe când trecea învățăturile acelea, Daniil se deprindea nu mai puțin și la viața îmbunătățită; căci în toată vremea aceea în care a petrecut la învățătură, nu avea nici cea mai mică împărtășire cu copiii cei vorbitori de vorbe rele, care făceau râsuri și glume, și cu cei ce cugetau la veselii și la desfătări deșarte; adică nu voia să se răzvrătească cu cei răi și să cadă în prăpastia păcatului, căci știa că vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune. El se sârguia pe cât putea să-și păzească întreaga înțelepciune și curăție.

Când îi prisosea vremea de la școală, nu se îndeletnicea cu jocuri copilărești, cum era obiceiul tinerilor, ci cu citirea cărților insuflate de Dumnezeu. El alerga cu sârguință la rugăciune în biserica lui Dumnezeu, pentru că inima lui începea a se înfierbânta de văpaia dragostei dumnezeiești și se aprindea foc în cugetul lui. Deci, cu cât ședea mai mult la citirea scripturilor dumnezeiești și la citirea vieților Sfinților Părinți, cu atât zi de zi se aprindea cu inima spre urmarea lor și dorea să urmeze acelora; căci, deși era în lume, arăta în sine începătura vieții călugărești.

Ajungând la vârsta de 18 ani, a trecut cu vederea, pentru Hristos, lumea aceasta vremelnică și bunătățile ce sunt într-însa și, cerând binecuvântare de la părinții săi, a început a petrece în Mănăstirea Preasfintei Treimi, numită Kirilovska, în aceeași cetate a Kievului. Acolo, după o vreme, s-a tuns după rânduiala călugărească de Meletie, egumenul aceleiași mănăstiri, în anul 1638, la 9 iulie, la pomenirea Sfântului Sfințit Mucenic Pangratie; și, în loc de Daniil, s-a numit Dimitrie.

După primirea rânduiei călugărești, acest bărbat temător de Dumnezeu, aruncându-se cu totul spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a început a petrece viața cuviincioasă a călugărilor, deprinzându-se la smerenie, la ascultarea și la iubirea de frați. El se sârguia pe cât putea a urma în lucrurile cele bune cuvioșilor părinți: Antonie, Teodosie și celorlalți făcători de minuni ai Pecerskăi. Nu se îngrijea nicidecum de câștigarea averilor și bogățiilor vremelnice, ci, toată sârguința lui, era să-I placă lui Dumnezeu și, după chemarea sa, să-I slujească cu credință.

Trecând puțină vreme după călugăria sfântului, la 25 martie 1639, la praznicul Bunei-Vestiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu voia povățuitorului, Sfântul Dimitrie a fost hirotonit

diacon, de preasfințitul Mitropolit al Kievului, Iosif Tunalski.

Apoi a petrecut multă vreme în Mănăstirea Kirilovska din Kiev, supunându-se cu smerenie și în tăcere povățuitorului lui în toate, slujind fraților fără de lenevire și împlinind cu osârdie toată ascultarea mănăstirească și bisericească. El se afla mai întâi de toți la cântarea bisericească și ieșea mai pe urmă. În biserică stătea cu frică, asculta cu luare aminte dumnezeiasca Scriptură ce se citea, iar în chilie se îndeletnicea la rugăciune, scriind și alcătuind cele poruncite de egumen, sau de alți începători mai înalți, și se nevoia și la citirea cărților cele folositoare de suflet.

Apoi, trecând câțeva vreme, cu voința preasfințitului Lazăr Baranovici, arhiepiscopului Cernigovului, Sfântul Dimitrie a fost chemat din Kiev în cetatea Cernigovului și a fost hirotonit preot în Mănăstirea Gustinski, la 23 mai 1659, la praznicul Pogorârii Sfântului Duh. După aceasta, același preasfințit Lazăr al Cernigovului, de vreme ce îl știa pe el că este bărbat iscusit și învățat, bun și vrednic pentru semănarea cuvântului lui Dumnezeu în inimile omenești, l-a binecuvântat să fie propovăduitor în cetatea Cernigov.

Sfântul Dimitrie a petrecut mai mult de doi ani în soborniceasca biserică a Cernigovului, propovăduind cu mare folos cuvântul lui Dumnezeu și în alte biserici ale acestei eparhii. Cuvântul lui era tare, dres cu sarea înțelepciunii și toți doreau să-l audă. Dar nu numai în Rusia Mică a fost propovăduitor, ci și peste hotar, în domnia Litovska.

După o vreme, cerându-și voie și luând binecuvântare de la arhiereu, s-a dus de la Cernigov la cetatea Vilna și, fiind acolo puțină vreme în Mănăstirea Pogorării Sfântului Duh, a spus două cuvinte de învățătură. După rugămintea duhovniceștilor frați de la Sluțka, s-a mutat de la Vilna la Sluțka și, un an întreg, s-a ostenit cu neadormire întru propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, petrecând în Bratska, Mănăstirea Schimbării la Față, cea grecească și rusească.

După arătarea viețuitorilor acelei cetăți, își avea un făcător de bine, pe un oarecare Ioan, cetățean dreptcredincios, care se mai numea Skoccevici și care făcuse acel lăcaș cu cheltuiala sa. Deși el era chemat din Sluțka, de către fețe luminate prin multe scrisori duhovnicești și politicești, dar, fiind oprit de cele mai puternice rugăminți și mari făgăduințe ale dumnezeieștii frățimi, a zăbovit până la sfârșitul acelu creștin. După ce a murit el,

Sfântul Dimitrie a făcut, la îngroparea lui, cuviinciosul cuvânt de îngropare.

După aceasta s-a întors de la Sluțka în Rusia Mică și a început să viețuiască la scaunul Hatmaniei, cetatea Baturin, în Mănăstirea Sfântul Nicolae, care se numea Krupițka, îndeletnicindu-se în post, rugăciuni și în citirea cărților folositoare de suflet; dar mai mult se sârguia la propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu. Pentru aceste fapte plăcute lui Dumnezeu și sfintei Lui Biserici, cu binecuvântarea arhierilor de la Kiev și Cernigov a fost ales egumen la diferite mănăstiri. Auzind de îmbunătățită lui viață și având mare râvnă spre ascultarea cuvântului lui Dumnezeu, ca și cum ar zavistui una alteia, cu neîncetate rugăminți îl chemau la sine. Sfântul Dimitrie s-a pus egumen de preasfințitul arhiepiscop Lazăr Baranovici al Cernigovului, mai întâi în Mănăstirea Schimbării la Față a Domnului, care se numea Macsacosca, la 14 septembrie 1681, la pomenirea Sfântului Prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu. Mai înainte de numire, acel arhieru, ca și cum ar fi știut că Sfântul Dimitrie se va învrednici și la rânduiala bisericească, a zis către el aceste cuvinte: „Să-ți binecuvinteze Domnul Dumnezeu, nu numai egumenia, dar după acest nume, Dimitrie, îți doresc și mitra, Dimitrie; deci să câștigi mitra!”. După numirea ca egumen, i-a urat astfel: „Astăzi

este Sfântul Prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu și în această zi te-a învrednicit Domnul Dumnezeu la egumenie, aici unde este hramul Schimbării la Față a Domnului, ca pe Moise în Tabor. Cel ce a arătat căile sale lui Moise, să-ți arate și sfinției tale, în acest Tabor, căile Sale spre veșnicul Tabor. Aceste cuvinte, precum zice singur Sfântul Dimitrie, mărturisind despre sine - eu păcătosul, ca pe o frumoasă însemnare și proorocie am socotit-o și am însemnat-o. O, să dea Dumnezeu, ca această proorocie a preasfinției sale să se împlinească!”.

Deci, luând acest dreptcredincios călugăr binecuvântare de la arhiereu, s-a dus la Mănăstirea Macsacovsca și a intrat în ascultarea egumeniei încredințată lui. Povățuind bine pe frați și ridicând toate cele spre folosul de obște al mănăstirii, se ostenea în propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, plăcând Domnului cu postul, cu privegherea și cu alte lucruri bune, dar mai ales cu smerita cugetare; căci, măcar că era începător, însă blândețea și obiceiul lui cel bun nicidecum nu le-a schimbat; ci ținea în mintea sa, ceea ce s-a zis de către Domnul: Cel ce ar voi să fie mai mare între voi, să vă fie slugă.

Precum singur se făcea mai mic înaintea tuturor, așa și pe frați îi învăța în toate zilele să nu se înalțe întru nimic.

După un an, la întâi martie, la pomenirea Sfintei Mucenițe Evdochia, cu binecuvântarea aceluiași arhieru, a fost rânduit egumen al Mănăstirii Sfântul Nicolae din cetatea Baturin, care se numește Krupințka. Astfel, lăsând egumenia de la Macsacovsca și mulțumind fraților de acolo, s-a mutat în Mănăstirea Baturin; deci, câștigând poruncă, a luat începătorie peste această mănăstire. După ce a trecut un an și opt luni, acest egumen vrednic de laudă, iubind viața cea liniștită și fără de tulburare, dorind ca în singurătate să placă lui Dumnezeu, la 26 octombrie, la pomenirea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, în ziua celui de un nume cu el, a lăsat începătoria Mănăstirii Baturin și viețuia deosebit.

Trecând o vreme, la rugămintea arhimandritului Varlaam Iasinski, al lavrei Pecerska din Kiev, care după aceasta a fost mitropolit în Kiev, s-a mutat de la Baturin în lavra Pecerskăi. Acel arhimandrit - precum se poate vedea din Predoslovia ce s-a pus la începutul Mineiului - dorind ca acel scop plăcut lui Dumnezeu, al egumenilor lavrei Pecerska mai înainte de el, a fericitului întru pomenire

mitropolitul Kievului Petru Movilă și a arhimandritului Inochentie Gizel - care mult mai înainte se ostenise pentru îndreptarea cărților Vieților Sfinților, ca prin dumnezeiescul ajutor să le aducă într-o săvârșire - se sârguia, pe cât se putea, să afle un bărbat ca acela bine înțelegător, căruia să-i încredințeze acel lucru de bună trebuință spre a-l săvârși. Când a-toate-dăruitorul Dumnezeu, după osârdnicia lui cercare, a trimis în lavra aceea pe acest înțelept și dreptcredincios bărbat, ca să viețuiască într-însa, atunci acel arhimandrit, dând mulțumire lui Dumnezeu, s-a sfătuit despre aceasta cu soborniceștii părinți și cu frații lavrei. După sfatul lor, acestui preaiscusit propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu, care se mărturisește de singurul adevăr, i-a încredințat, ca din dragostea cea către sfinții plăcuți lui Dumnezeu și pentru scrierea numelui său în cartea vieții veșnice, să se ostenească a aduna Viețile Sfinților și, îndreptându-le desăvârșit, să le scrie.

Văzând Sfântul Dimitrie trebuința cea de nevoie a Bisericii lui Dumnezeu, a ascultat cuvintele fericitului Simeon Metafrast, care scrie: „De asemenea, este rău a grăi cele ce nu se cade și a da tăcerii cele ce sunt folositoare și cinstite; pentru că așa cum vatămă gândurile celor ce aud pe cel ce grăiește cele necinstite, tot astfel cel ce tace faptele cele bune ale sfinților, lipsește pe cei dreptcre-

dincioși de folos, cinstind astfel mai mult odihna sa decât lucrul lui Dumnezeu”.

După ce fericitul Dimitrie îndelung se lepăda, punându-și nădejdea spre ajutorul lui Dumnezeu, spre rugăciunea Maicii Domnului și spre ale tuturor sfinților, a intrat în această osteneală plăcută de Dumnezeu în anul 1684, luna iunie, și a început lucrul ce i se încredințase a-l împlini cu mare sârguință. Scoțând ca din niște izvoare din acele mari cărți ce se numesc ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, și de la alți istorici creștini, aducea la arătare purtătorul de viață pârâu, spre adăparea acelor suflete creștinești însetate de învățături folositoare.

Ostenindu-se Sfântul Dimitrie într-această mântuitoare ascultare, în scurtă vreme i s-au arătat în vis două vedenii de acest fel, una după alta, din care cea mai de pe urmă este tipărită în mineiele citirii, la 10 noiembrie, la sfârșitul vieții Sfântului Mucenic Orest. Prima vedenie zice: „în anul 1685, 10 august, auzind eu - spune acest arhieru, despre el singur -, trăgându-se clopotul pentru Utrenie și dormitând după obișnuita mea lenevire, nu am apucat începutul, ci am dormitat până la citirea Psaltirii. în această vreme am văzut această vedenie: Se părea că îmi era încredințată în purtare de grijă o oarecare peșteră, în care se

odihneau niște sfinte moaște. Atunci, căutând mormintele sfinților cu lumânarea, am văzut acolo odihnindu-se Sfânta Marea Muceniță Varvara. Apropiindu-mă de mormântul ei, am văzut-o zăcând pe coaste, iar mormântul ei arăta oarecum a putreziciune.

Dorind eu să-l curăț, am scos moaștele din raclă și le-am pus în alt loc. Apoi, curățându-l, m-am apropiat de moaștele ei și le-am luat cu mâinile să le pun în raclă; dar îndată am văzut pe Sfânta Varvara vie, și eu grăiam către dânsa: «Sfântă Fecioară Varvara, făcătoarea mea de bine, roagă-te lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor mele». Sfânta a răspuns, ca și cum avea o oarecare îndoială: «Nu știu, oare voi pleca, căci te rogi latinește!» Socotesc că aceasta mi s-a zis mie, pentru că sunt foarte leneș la rugăciune și m-am asemănat într-această întâmplare catolicilor, la care rugăciunea este foarte scurtă în cuvinte, tot așa precum și rugăciunea mea fusese scurtă.

Auzind cuvintele acestea de la sfânta, am început a mă întrista și a mă deznădăjdui. Dar sfânta, lăsându-mă puțină vreme, a căutat spre mine cu față veselă și luminată și mi-a zis: «Nu te teme!» Apoi mi-a grăit alte cuvinte mângâietoare, pe care nu le țin minte. După aceasta, punând-o în raclă, i-am sărutat mâinile și picioarele. Trupul ei mi se

părea viu și foarte alb, iar racla foarte săracă și învechită. Fiindu-mi jale de aceea, căci cu necurate și spurcate mâini și buze îndrăznisem a mă atinge de sfintele ei moaște și că nici racla nu mai era frumoasă, mă gândeam cum aș putea să împodobesc acest mormânt. Deci am început a căuta o raclă nouă și mai scumpă, în care aș muta sfintele moaște; dar într-o singură clipeală m-am deșteptat. Părându-mi rău de această deșteptare, inima mea a simțit o oarecare bucurie. Dumnezeu știe ce înseamnă acest vis și ce fel de împlinire va fi pe urmă. O, de mi-ar da Dumnezeu, cu rugăciunile Sfintei Varvara, patroana mea, îndreptare vieții mele celei rele și ticăloase”.

A doua vedenie a fost într-același an: „În postul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, într-o noapte, sfârșind de scris pătimirea Sfântului Mucenic Orest, a cărui pomenire se cinstește pe 10 noiembrie, cu un ceas sau mai puțin înaintea Utreniei, m-am culcat să mă odihnesc, fără să mă dezbrac, și în vedenia visului am văzut pe Sfântul Mucenic Orest cu fața veselă, vorbind cu mine aceste cuvinte: «Eu am răbdat mai multe chinuri pentru Hristos decât ai scris tu aici». Aceasta zicându-mi, și-a descoperit pieptul său și mi-a arătat în coasta stângă o rană mare, pătrunsă până la cele dinlăuntru, și mi-a zis: «Aceasta mi-a făcut-o cu fierul». Apoi, descoperindu-și mâna

dreaptă până la cot, mi-a arătat o rană lungă, prin care se vedeau venele tăiate, și mi-a zis: «Aceasta mi-a tăiat-o cu sabia». Asemenea arătându-mi și mâna stângă, tot în același loc mi-a arătat o rană, spunându-mi că și pe aceea i-a făcut-o cu sabia.

După aceasta, plecându-se, și-a descoperit piciorul până la genunchi, și mi-a arătat la genunchi o rană. Asemenea, descoperindu-și și celălalt picior până la genunchi, mi-a arătat tot în același loc o rană și mi-a zis: «Acestea mi-au fost făcute cu coasa». Apoi, stând drept, îmi căuta în față, zicându-mi: «Vezi oare că eu mai multe am răbdat pentru Hristos decât ai scris tu?» Dar eu împotriva acestora nimic nu îndrăzneau să zic, ci tăceam, gândind în mine: «Cine să fie acest Orest? Nu este el oare din rândul celor cinci la număr?» La acest gând al meu, sfântul mucenic a răspuns: «Nu sunt eu acel Orest, din cei cinci la număr, ci acela a cărui viață ai scris-o tu acum!» Apoi am mai văzut și pe un oarecare om cinstit stând după dânsul, și mi se părea că este de asemenea un mucenic, dar acela n-a zis nimic.

Deci în acea vreme m-a deșteptat clopotul rânduie spre Utrenie, și-mi era mare jale, că această vedenie s-a sfârșit așa curând. Cum că aceasta cu adevărat așa am văzut-o precum am scris-o, iar nu

într-alt chip, eu nevrednicul și păcătosul, sub jurământul meu cel preoțesc o mărturisesc, căci precum atunci, tot așa și acum țin minte”.

Trecând doi ani și trei luni de la acea vreme, când Sfântul Dimitrie s-a lăsat de egumenie, i s-a întâmplat lui că era în cetatea Baturin cu arhimandritul Varlaam al Pecerskăi Kievului, unde, după rugămintea luminatului boier Hetman și a celorlalți duhovnicești și politicești stăpânitori - deși se lepăda -, a fost silit ca iarăși să primească egumenia Mănăstirii Nicolaevska din Baturin. Deci, luând spre aceea poruncă, a ieșit din lavra Pecerskăi și, mergând la mănăstirea aceea, a șezut la egumenie, după voia duhovniceștilor și mireneștilor stăpânitori.

Petrecând el acolo, a sfârșit de scris Viețile Sfinților care cuprind în cele trei luni, Septembrie, Octombrie și Noiembrie și potrivindu-le pe dânsule cu cele mai mari cărți ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, întru toate istoriile, povestirile și faptele cele făcute de sfinți în nevoințele lor, și îndreptându-le desăvârșit, le-a dat spre cercetarea părintelui Varlaam, arhimandritul Pecerskăi, împreună cu frații. După ce acelea s-au citit și s-au găsit bune de soborniceștii părinți ai lavrei aceleia și de alți bineînțelegători bărbați, atunci Sfântul Dimitrie, iubitorul de osteneală,

mergând de la Baturin la Kiev, în Mănăstirea Pecerskăi, a început a le tipări pe ele prin a sa cercetare, în anul 1689 luna ianuarie. Deci s-a sfârșit de tipărit cea dintâi carte, care a început de la anul nou și care cuprinde în sine cele trei luni mai sus pomenite, într-un același an, pe vremea aceluiași arhimandrit Varlaam Iasinski.

Degrad după aceasta a fost trebuință pentru îndreptarea unor lucruri, ca luminatul boier Hetman să se ducă din Baturin la împărăteasca cetate Moscova. Atunci a mers împreună cu el Inochentie, egumenul mănăstirii din Kiev, și Sfântul Dimitrie cu doi diaconi din mănăstirea aceea, la cetatea Moscova. După ce a sosit în Moscova, s-a dus înaintea dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici și a binecredincioasei împărătese Sofia Alexievna, și s-a învrednicit a-i săruta mâna. Într-acea vreme, dreptcredinciosul împărat Petru Alexievici era la mănăstirea Cuviosului Serghie de Radonej, făcătorul de minuni. În acea zi a luat binecuvântare de la preasfințitul patriarh Ioachim. Apoi, trecând câteva zile, s-a dus la mănăstirea lui Serghie de Radonej, unde s-a învrednicit a vedea pe dreptcredinciosul împărat Petru Alexievici, care i-a primit cu milostivire și le-a dat să-i sărute mâna.

Într-acea vreme se întâmplase că era și preasfințitul patriarh în aceeași mănăstire. La plecare, au stat în al doilea rând înaintea împărăteștii lui mărimi și i-au sărutat mâna. Liberându-l, preasfințitul patriarh a dăruit Sfântului Dimitrie icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îmbrăcată în aur, și l-a binecuvântat ca să se îndeletnicească cu scrisul vieților sfinților. După aceasta s-a întors înapoi la Baturin de la împărăteasca cetate Moscova.

Venind la mănăstirea sa, Sfântul Dimitrie și-a făcut o chilie deosebi, aproape de biserica Sfântul Nicolae, pentru petrecere mai îndemânatecă. Această chilie o numește el, în scrisorile sale cele din toate zilele, „schit”, și, mutându-se într-însa, s-a apucat la alcătuirea cărții a doua, adică la Viețile Sfinților pe lunile decembrie, ianuarie și februarie. Ostenindu-se el la îndreptarea acelora, nu puțină îndemnare i-a dat, prin scrisoarea sa, preasfințitul patriarh Adrian, care a venit după Ioachim. Acela, văzând bine alcătuită cartea dintâi pe cele trei luni, a judecat că această osteneală este de folos la toată creștinătatea Rusiei. Deci a trimis o scrisoare arhierescă preasfințitului mitropolit al Kievului, Varlaam Iasinski, care mai înainte fusese arhimandrit în lavra Pecerska din Kiev, binecuvântându-l și îndemnându-l să scrie Viețile

Sfinților. Acea scrisoare este tipărită la începutul cărții a doua a Mineiului.

În acea scrisoare se scrie îndestulată laudă și mulțumire ostenitorului, pentru cartea cea dintâi a Vieților Sfinților și îl îndeamnă să nu lase acel lucru mântuitor de suflet, ci să se sânguiască în tot chipul să-l ducă la bun sfârșit, dându-i arhipăstorească sfătuire și binecuvântare. Dimitrie, iubitorul de osteneală, fiind îndemnat prin acea scrisoare, a răspuns preasfințitului patriarh cu cuviincioasă smerenie și mulțumire și a cerut ca Mineiele luate de dânsul din Moscova, după porunca preasfințitului patriarh Ioachim, care cuprindeau lunile decembrie, ianuarie și februarie, să se trimită la dânsul, căci, deși erau cercetate de dânsul mai înainte, pentru scurtimea vremii nu le citise pe toate și nu le scrisese pe cele de mult folos și foarte de nevoie dintr-însele.

După ce, cu porunca preasfințitului patriarh, i s-au trimis Mineiele celor trei luni, pentru scrierea Vieților Sfinților, acest iubitor de osteneală a lăsat egumenia Mănăstirii Baturin. Deci, petrecând în pustiul său din singurătate, potrivit și celelalte trei luni cu citirile cele mari, le-a îndreptat desăvârșit și, ducându-se la Kiev, a început a tipări Viețile Sfinților din luna decembrie, la 10 iulie 1693. Apoi, după dorința unor stăpâniri

duhovnicești, Sfântul Dimitrie a fost numit egumen la cetatea Gluhov, în Mănăstirea Sfinților Apostoli Petru și Pavel.

Petrecând el acolo, a sfârșit de tipărit a doua carte a celor trei luni, în anul 1695, pe vremea arhimandritului Meletie. El a luat nu mică laudă de la același sfințit patriarh, prin altă scrisoare ce i-a trimiș-o în același an pentru această a doua parte. Cu aceste două scrisori ale preafericitului păstor, care se îngrijea pentru înmulțirea slavei lui Dumnezeu și a sfinților Lui, Dimitrie, iubitorul de osteneală, îndemnându-se, și-a întins mâna spre îndreptarea cărții a treia a Vieților Sfinților, care cuprindea într-însa lunile martie, aprilie și mai. Deci a început a se osteni la scrierea celei mai mari cărți decât cea dintâi.

Trecând o vreme, s-a mutat de la Gluhov la Kiev, în Mănăstirea Preasfintei Treimi, numită Kirilovska, în care s-a tuns în călugăreasca rânduială. El a petrecut acolo numai cinci luni. După aceasta, ca un bărbat bine înțelegător și iubitor de osteneală, dar mai ales să-i zicem luminător, ca să nu fie ascuns sub obroc, a fost ridicat la treapta de arhimandrit, cu învoirea preasfințitului Varlaam, Mitropolitul Kievului, și cu a preasfințitului Ioan, arhiepiscopul Cernigovului, la 2 iunie 1697, la pomenirea Sfântului Sfințit Mucenic Metodie,

episcopul Patarelor, al Mănăstirii Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numește Elețka.

Drept aceea, Sfântul Dimitrie, suindu-se la cea mai înaltă treaptă a vredniciei, a adăugat după treaptă și iubirea de osteneli cea mai mare, știind că: Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere; căci, precum mai înainte se ostenea în ascultarea ce se pusese asupra lui, îndreptând Viețile Sfinților cu ajutorul lui Dumnezeu, după puterea sa, tot așa se îngrijea și pentru buna rânduială mănăstirească și pentru mântuirea fraților încredințați lui. El nu mai puțin ajuta și în celelalte lucrări duhovnicești sfintei biserici, săvârșind multe lucruri folositoare, cu cuvântul, cu socoteala și cu tot lucrul.

Stând doi ani și trei luni la Mănăstirea Elețka, cu voia celor mai mari, s-a mutat la Novgorodul Siverki, în mănăstirea Preami-lostivului Mântuitor, tot ca arhimandrit. Petrecând el în mănăstirea aceea, a sfârșit de scris cele trei luni, pomenite înainte, ale Vieților Sfinților: martie, aprilie și mai. Iar de tipărit, le-a sfârșit în anul 1700, fiind atunci arhimandrit în lavra Pecerska Ioasaf Cracovski, de la care degrabă după aceea s-a trimis Sfântului Dimitrie, spre binecuvântare, acel chip împărătesc pe care dreptcredinciosul împărat Alexie Mihailovici l-a trimis în dar preasfințitului

Mitropolit al Kievului Petru Movilă, când a fost încoronat la împărăție. Dar nici în această sfântă mănăstire nu s-a odihnit multă vreme sub umbra ramurii raiului, cea atât de mult roditoare; căci îndreptarea cea sâr-guitoare a datoriilor celor încredințate acestui sfânt bărbat și iscusința cea deosebită întru propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, asemenea și îmbunătățită lui viață, degrab a început a se vesti monahului cel preavăzător, pentru ca să câștige leafa și mila cea vrednică pentru acelea.

La începutul anului 1701, după porunca dreptcredinciosului împărat Petru cel Mare, a fost chemat la Moscova. Eparhia Tovolsca neavând atunci păstor, îl hirotoniră mitropolit al ei și al Siviriului, punându-l între patriarhi în același an, la 23 martie, în Duminica închinării Sfintei Cruci. După aceea a fost cuprins de o boală, în care singur dreptcredinciosul împărat a binevoit a-l cerceta. Cunoscând că acea boală i se întâmplase din mâhnire, i-a poruncit ca, neascunzând nimic, să-și arate pricina mâhnirii sale. El a arătat-o prin chipul acesta: „Aceasta îmi pricinuieste boală și mâhnire, căci mă trimit la acea țară grea și aspră, vătămătoare și nesuferită sănătății mele; iar ascultarea mea este, ca spre sufletescul folos al tuturor dreptcredincioșilor creștini ai neamului

Rusiei, să mă sârguiesc a sfârși de scris Viețile Sfinților”.

Auzind înțeleptul împărat un răspuns ca acesta de la dânsul, a binevoit cu milostivire a schimba, adică nu l-a mai trimis în Sibir (Siberia), ci i-a poruncit să petreacă în Moscova. După puțină vreme preasfințitul Ioasaf, mitropolitul Rostovului și al Iaroslavului, a murit și în locul lui a fost hotărât Sfântul Dimitrie, la 4 ianuarie 1702, zi care era Duminică înaintea Botezului Domnului; iar la Rostov a sosit la 1 martie, în Duminica a doua a marelui Post. Deci, intrând în cetatea Rostovului, a mers mai întâi la Mănăstirea Sfântului Iacob, episcopul Rostovului, și, intrând în soborniceasca biserică a Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a făcut obișnuita rugăciune. El a cunoscut înainte, printr-o descoperire oarecare ce i se făcuse de sus, că are să se sfârșească în Rostov, și a însemnat în unghiul acelei biserici, în partea dreaptă, locul unde să se îngroape, zicând către cei ce erau cu dânsul: „Iată odihna mea! Aici mă voi sălășlui în veacul veacului!”. Acest lucru s-a și împlinit după proorocia lui, pentru că a murit în Rostov și acolo unde și-a însemnat locul, acolo l-au și pus. Deci, venind la scaunul său, a săvârșit dumnezeiasca Liturghie în soborniceasca biserică a Rostovului, la sfârșitul căreia, spunând către toți un cuvânt de

învățătură, atât celor duhovnicești, cât și mirenilor celor încredințați păstoriei sale, le-a dat binecuvântare. În scurtă vreme după aceea, a dat obișnuitei îngropări trupul adormitului întru Dumnezeu a preasfințitului Ioasaf Mitropolitul, în soborniceasca biserică a Rostovului.

Astfel Sfântul Dimitrie, cu dumnezeiasca voie, cu porunca dreptcredinciosului împărat și cu binecuvântarea sfințitului sobor, a luat ocârmuirea cinstitei mitropolii a Rostovului. El a luat mari nevoițe și a început a purta jugul cel pus asupra sa, al acestei sfinte ascultări, cu toată sârguința în Iisus Hristos, Care îl întărea. Apoi a adăugat neadormită purtare de grijă pentru îndreptarea bisericească și pentru mântuirea sufletelor încredințate lui. El se sârguia cu cuvântul să răspândească adevărata învățătură a Evangheliei; iar prin viața cea înfrânată, cinstită și temătoare de Dumnezeu, ca un adevărat păstor al turmei lui Hristos, avea întru pomenire totdeauna pe Păstorul păstorilor, după cele zise în Sfânta Evanghelie: Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca, văzând faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri. Tuturor le dădea pilde mântuitoare și învăța pe toți stăpânitorii cei duhovnicești și mirenești și pe cei de sub stăpânire, ca fiecare să petreacă în lucruri cuviincioase și să împlinească cu toată silința datoria încredințată

lui. El se sârguia să dezrădăcineze de la toate dregătoriile obiceiurile cele rele, ca: necurăția, zavistia, nedreptatea și toate lucrurile care sunt neplăcute lui Dumnezeu și să sădească curăția, dragostea, dreptatea, milostivirea, și toată fapta bună să o înrădăcineze. Dar mai ales purta grija ca, mai întâi, de la fețele duhovnicești să gonească întunecarea și neștiința.

Acest păstor înțelept, îndată după venirea sa la scaunul Rostovului, s-a înștiințat că mulți preoți din păstoria lui, care locuiau în cetăți și în sate, fiind neluminați, nu numai că nu iau aminte de chemarea lor, dar nici nu știu ce este rânduiala preoției și în ce constă datoria lor și a duhovniceștilor fii și cum se cade a petrece într-însa; dintre care unii, mândrindu-se cu preoția, îi ceartă pe fiii lor duhovnicești înaintea multor oameni, pentru păcatele spuse la mărturisire. Alții, având păstorie asupra multor suflete omenești, nu se îngrijesc de mântuirea lor, se lenevesc a merge la bolnavi, ca să-i mărturisească și să-i învrednicească împărtășirii dumnezeieștilor Taine, iar la oamenii săraci nu vor să se ducă, ci numai la cei bogați.

Toate acestea au pornit spre mare durere pe acest păstor plin de râvnă către Dumnezeu. Căci a văzut el că unii preoți au uitat frica de Dumnezeu și nu

dau cinste vrednică Preacuratelor și de viață făcătoarelor lui Hristos Taine, care se păzesc tot anul pentru cei bolnavi, ci mai ales le defăimează și le țin în locuri necuviincioase și în vase murdare; iar ce este mai mult că nici numirea lor cea cinstită nu o știu, pentru că nu le numesc Taine Preacurate, ci le numesc cu un nume prost, zicându-le „zapas” (lb. rusă: rezervă), între acestea se mai povestește și aceasta: „Ni s-a întâmplat nouă în anul trecut, 1702, că, mergând în cetatea Iaroslav, am intrat într-o biserică din sat, unde, după obișnuita rugăciune, eu smeritul am vrut să dau obișnuita cinste și închinăciune Preacuratelor lui Hristos Taine; dar acel preot n-a înțeles cuvântul meu și stătea uitându-se la mine. Iarăși am zis către el: «Unde sunt puse Sfintele Taine ale lui Hristos?» Iar el nici acest cuvânt nu-l putea cunoaște. Deci unul dintre preoții cei iscusiți ce erau cu mine, a zis către dânsul: «Unde este zapasul?» Atunci el, scoțând dintr-un unghi un vas foarte urât, a arătat într-însul cum se păzea în nebăgare de seamă, atât de mare sfințenie, spre care privesc cu frică sfinții îngeri. Pe mine m-a durut inima de aceea, pe de-o parte pentru că, într-o necinstire ca aceea, se păzește Trupul lui Hristos, iar pe de alta, că preoții nu știu nici numirea, care se cuvine a se da Preacuratelor Taine”.

De aceea, acest păstor purtător de grijă a făcut ca preoții, lepădându-și nebăgarea de seamă, să înceapă încet a se înțelepți și să umble pe calea cea cuviincioasă chemării lor, cu osârdie și cu frică de Dumnezeu. El a făcut două scurte învățături, dar luminoase, pentru unele lucruri mai de nevoie ce se ating de datoria preoțească și degrab le-a scris una după alta. În cea dintâi, sfătuia ca un părinte și ca un păstor cu stăpânire arhierescă, poruncea tuturor preoților, ca să înceteze de la un obicei rău ca acela și de la pierzătoarea îndrăzneală, adică, nu numai să nu certe și să nu dea pe față păcatele cele străine, dar nici să nu se mândrească în deșert cu duhovnicia. Să nu treacă cu vederea pe cei săraci și scăpătați. Asemenea, le poruncea să aibă grijă de mântuirea sufletelor omenești încredințate lor, ca în tot chipul, ziua și noaptea să poarte grijă de ele.

În a doua învățatură a sa, le poruncea cu aceeași putere dată de la Dumnezeu și îi îngrozea cu înfricoșata judecată a lui Dumnezeu, ca preoții singuri să aibă grijă de Sfintele Taine cele făcătoare de viață ale lui Hristos, care se păstrează peste tot anul pentru cei bolnavi. Să le păzească cu toată cinstea dumnezeiască, să le cinstească și să învețe despre aceasta și pe alții. Să le păstreze în vase cinstite și să le țină în locuri cuviincioase, nenumindu-le pe ele cu cuvânt prost, adică

„zapas”. Să aibă înainte toate, bine pregătite și vrednice de sfânta slujbă, iar după aceea să petreacă în înfrânare și în trezvie. Să se îngrijească în toate chipurile de mântuirea sufletelor omenești, să învețe pe popor în biserică și să nu facă cu lenevire celelalte, care se cuvin rânduielii lor.

De aceste învățături toți preoții să se înștiințeze și nimeni să nu poată a se depărta prin neștiință. Pentru aceea a poruncit să facă multe scrisori și să le împartă prin cetăți și prin ținuturi, către ispravnicii poruncitori. El a poruncit ca fiecare preot, scriind aceste învățături, să le aibă la sine și adeseori citind sfătuitoarele stări cele cuprinse într-însele, să se sârguiască pe cât va putea ca toți, fără de lipsă, să le împlinească cu lucrul.

Toate acestea le-a făcut spre curmarea tuturor celor ce s-au zis mai sus, după mărturia multor slujitori vrednici de credință, care făceau parte din rânduiala preoțească și călugărească, și care erau în vremea acestui arhiereu. Apoi, pentru ca nici copiii preoților să nu fie asemenea neștiutori, ca părinții lor, și, când se vor învrednici de rânduiala preoției sau a diaconiei, în locul părinților lor, să poată înțelege puterea cea citită de ei a dumnezeieștii Scripturi și să știe să învețe poporul în biserică, nu numai citind pe carte, ci și spunând pe de rost cuvântul lui Dumnezeu, Sfântul

Dirnitrie a făcut o școală la Rostov. El a adunat copiii slujitorilor sfintelor biserici, mai mult de două sute. Dar pentru o mai bună rânduiala și sporire a lor, i-a despărțit pe ei în trei școli, și le-a rânduit trei dascăli cu viață duhovnicească. Adeseori, cercetând acele școli, el însuși asculta pe ucenici și îi îndemna la sârguință, iar Duminicile și în zilele de praznic, a poruncit ucenicilor să vină la rugăciune în biserica sobornicească, să vină la privegherea cea de toată noaptea și la Sfânta Liturghie, pentru ca toți să fie nedepărtați și să stea cu frică în biserică, luând aminte la cântare și la citire.

Le mai poruncea, ca după sfârșitul catismei întâi, când prin citire prelungea cuvântul sau vreo viață de sfânt, să vină la binecuvântarea sfințeniei sale. Deci, uneori, când lipseau dascălii, lua asupra sa această datorie și, alergând la cei mai isteți, singur se ostenea în ceasurile libere de lucrurile bisericesti, învățându-i pe ei. Apoi le tâlcuia oarecare cărți din Așezământul cel Vechi, iar în vremea de vară, petrecând în arhierescul său sat, ce se numea Demiani, între celelalte osteneli ale sale plăcute lui Dumnezeu, le arăta lor din Așezământul cel Nou. În Sfântul și Marele Post și în celelalte posturi, poruncea ucenicilor să postească. El singur îi mărturisea și îi împărtășea cu Sfintele Taine, apoi, deprinzându-i, îi rânduia pe la diferite

locuri, dezrădăcinându-le neștiința. Iar pe citeți și pe purtătorii de sfeșnice rânduți pe la biserici îi îmbrăca în stihare, lucru care mai înainte n-a fost în Rostov, ca slujba lor să o facă în biserică cu toată cucernicia și cu frică de Dumnezeu, precum poruncesc canoanele Sfinților Părinți.

Sfântul Dimitrie, petrecând la scaunul său într-o dregătorie mare ca aceea, deși era însărcinat cu multe lucruri, după chemarea sa, precum este rânduiala arhierescă, dar pe el nimic n-a putut să-l abată de la lucrul ce-l începuse mai înainte. Căci el, după venirea sa în Rostov, în 2 ani, 11 luni și 9 zile, ostenindu-se în timpul care-i rămânea de la terminarea lucrurilor bisericii și ale eparhiei, a sfârșit de scris Viețile Sfinților după Mineie, adică a patra și cea mai de pe urmă carte, care cuprinde lunile: iunie, iulie și august. El a îndreptat-o precum se poate vedea din cartea ce se numește „Letopis”, de arhieriei Rostovului, care se află în Rostov, la biserica sobornicească, în bibliotecă. În acel Letopiseț se scrie astfel: „În anul de la întruparea dumnezeiescului Cuvânt, 1705, la 9 februarie, la pomenirea Sfântului Nichifor, care se zice purtător de trebuință, la odovania praznicului întâmpinării Domnului, Sfântul Simeon, primitorul de Dumnezeu, zicând rugăciunea sa cea mai de pe urmă: Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne..., în ziua patimilor Domnului, Vineri, în care Hristos a

zis: Săvârșitu-s-a... înaintea Sâmbetei pomenirii adormiților și înaintea Duminicii înfricoșatei judecăți, s-a scris cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile tuturor sfinților, luna lui august. Amin”.

După sfârșire, neîntârziind, a trimis acea carte la Kiev, la lavra Pecerska, care s-a și sfârșit de tipărit în același an 1705, în vremea aceluiași arhimandrit Ioasaf. Astfel cărțile „Vieții Sfinților” de peste tot anul, care se încep de la întâia zi a lunii Septembrie și se sfârșesc în cea de pe urmă zi a lunii August, cu multe osteneli și cu neadormită purtare de grijă a Sfântului Dimitrie, în mai mult decât în 20 de ani, s-au adunat și s-au sfârșit de scris în cetatea Rostovului, întru slava lui Dumnezeu Celui slăvit întru sfinți și a Maicii lui Dumnezeu, în cinstea tuturor plăcuților lui Dumnezeu celor scriși în cartea vieții și spre folosul a tot credinciosului neam creștinesc, iar de tipărit s-au sfârșit în Kiev, în sfânta lavră Pecerska.

Netrecând multă vreme după aceasta, s-a făcut înștiințare acestui vrednic păstor, că prin diferite locuri încredințate păstoriei lui de către Dumnezeu, intră mulți învățători mincinoși, din dumbrăvile și pustiile Vrinski. Aceia ieșind ca lupii, cu cuvintele lor cele mincinoase și cu șoptiri tănuite amăgind oile lui Hristos, risipeau turma lui Dumnezeu.

Deci, mulți crezând învățăturile lor cele înșelătoare, se clătinau în sfânta și creștineasca credință, a Sfintei Biserici a Răsăritului; iar alții, prin aceeași otravă a rascolnicilor, adică a lui Capiton, fiind otrăviți, grăiesc cele potrivnice Sfintei Biserici și, răzvrătind sufletele cele fără de răutate, s-au îmbolnăvit cu duhul. Râvnind el pentru dreapta credință ca și Ilie și ca un bun păstor, dorea ca pe cei ce se clătinau din dreapta credință să-i întărească, iar pe cei rătăciți să-i întoarcă din calea lor cea pierzătoare. Pentru aceea a alcătuit o carte pentru credința lipovenească din pustiul Vrinski, adică despre învățătura și faptele lor.

În acea carte el arăta că credința lor este nedreaptă, învățătura lor este vătămătoare de suflet, iar faptele lor, neplăcute lui Dumnezeu. Acea carte s-a sfârșit de scris în anul 1709 și s-a tipărit mai întâi într-o împărătească cetate Moscova, în anul 1745.

Sfântul Dimitrie, îndeletnicindu-se întru aceste osteneli foarte mult folositoare Sfintei Biserici și rânduind bine toate cele spre mântuirea tuturor celor din păstoria sa, se întindea și spre cele mai mari, întru nădejdea dării de plată ce va să fie. El avea de gând să mai alcătuiască o carte care se numește Letopis și în care să se spună cu oarecare cuviință faptele de la începutul lumii, până la

Nașterea lui Hristos, pentru a sa știre și pentru ca să aibă de citit în chilie, dar mai ales pentru a fi ca învățături folositoare, după cum se poate vedea din cărticica „epistolar”, adică scriitoare de scrisori. De vreme ce acest iubitor de osteneală știa din destul, cum că nu numai în Rusia Mică (Ucraina), ci și în Rusia Mare, rar se găseau biblii slavonești, ci numai careva din cei bogați abia ajungea să le cumpere pe ele cu mare preț, iar cei săraci neavându-le, se lipseau de folosul ce puteau să-l aibă din citire. Mulți din duhovniceasca rânduială nu știau rânduiala faptelor din Biblie, pentru aceea dorea ca unora ca acelora să le dea spre știință pe scurt, câte o cărticică mică din istoria Bibliei, ca să poată fiecare să o cumpere pe un preț mic, și să știe cu înlesnire cu ce fel de rânduială merg toate cele din Biblie.

Deci el a început fără întârziere a lucra la alcătuirea ei și a aduna din dumnezeiasca Scriptură, din diferite hronografuri și de la scriitorii din istorii grecești, slavonești latinești, leșești, evreiești și din altele, istoriile ce se cuprind în Biblie, și le-a pus pe scurt în loc de teme; iar din acelea, ca din niște felurite curgeri de izvoare, a scos învățături foarte folositoare de suflet. Acea carte, Sfântul Dimitrie, deși foarte mult o dorea, după cum se arata în epistolar, pentru alte lucruri ce erau înainte întru îndreptarea bisericescului jug

ce stătea deasupra lui, n-a putut s-o săvârșească fiind cuprins de bolile cele dese, ci a scris numai faptele până la numărul anilor 4600. Gândul acestui bărbat iubitor de osteneală era așa, ca după săvârșirea acestui „Letopis”, de ar fi rânduit Domnul cu dânsul spre bine și viața lui i-ar fi lungit-o, voia să se apuce de Psaltire și, în scurt timp, prin tâlcuiri, să o explice; dar la lucrul acesta ce îl avea în gând, moartea i-a făcut împiedicare.

Deci, mai înainte de a veni în Rostov, când petrecea în Rusia mică, a alcătuit două cărți. Cea dintâi se cheamă Alfavita duhovnicească, care cuprinde oarecare sfătuiri duhovnicești, care se încep după literele alfabetului. Într-această carte se pun spre îndemnare mai multe învățături folositoare, ca tot omul să împlinească mai cu osârdie poruncile Domnului și să se silească la curățirea patimilor. Această carte a despărțit-o în trei părți, din dragoste către Dumnezeu, și a fost tipărită în Kiev în lavra Pecerska, după câțiva ani de la moartea Sfântului Dimitrie.

A doua carte a alcătuit-o întru lauda Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, și se numește Lâna rourată. În ea se povestește despre minunile care ies de la chipul ei cel făcător de minuni, care se află în Ilinski, mănăstire a Cernigovului, cu

vorbiri și cu învățături insuflate de Dumnezeu. Această carte, pe când trăia Sfântul Dimitrie, a fost tipărită în Cernigov în anul 1656.

Afară de acestea se află și multe alte cărți folositoare de suflet. Prima se numește Apologia, spre potolirea mâhnirii omului, care este în nevoie, în prigonire și în necaz. Într-însa se cuprinde vorbirea și sfătuirea care mângâie pe cel scârbit. Asemenea și această cârtică s-a tipărit în Cernigov în anul 1700, iar după moartea lui s-a tipărit a doua oară în Moghilev, în anul 1715. Apoi s-a mai tipărit pe scurt, ca un catehism cu întrebări și răspunsuri, foarte folositor pentru credință, «O mulțumitoare cugetare pentru patimile lui Hristos», «Închinăciunea rănilor Domnului nostru Iisus Hristos», «Plângere la îngroparea lui Hristos», «Închinare Sfintei Treimi», «Închinarea Domnului nostru Iisus Hristos», «Închinare către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu», «Socotire pentru Împărtășirea dumnezeieștilor Taine», «Închinăciune la preacuratele lui Hristos Taine», «Rugăciune de mărturisire în toate zilele», «Mărturisirea păcatelor cuprinzătoare», «Rugăciune sau, pe scurt, pomenire de patimile lui Hristos», «Doctorie duhovnicească la tulburarea gândurilor, cu multe pilde, adunate pe scurt din diferite cărți părintești» și «Duhovniceasca deprindere a omului

cel dinlăuntru, care se învață în singurătate în camera inimii și se roagă în taină».

El a alcătuit de asemenea două letopisețe. Cel dintâi pentru poporul slavon și cel de-al doilea pentru zidirea bisericilor și pentru punerea arhieriei în Rusia. Apoi a mai alcătuit încă câteva cântări duhovnicești și alte faceri de stihuri, multe la număr. Dintre aceste scurte alcătuirii, „Apologia” și „Letopisețele” le-a alcătuit pe când sfinția sa era în Rusia Mică; iar despre celelalte nu se știe când le-a scris.

Se cade însă a zice ceva și despre cuvintele de învățătură ale acestui frumos grăitor și propovăduitor, care trebuie să fie foarte multe la număr, de s-ar fi putut toate acestea a se cerceta și a se aduna împreună. Căci, mai întâi, precum s-a arătat mai sus, acest bărbat a fost multă vreme propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu în Cernigov, pe vremea preasfințitului arhiepiscop Lazăr Barano-vici. După ducerea din Cernigov, câțeva vreme s-a aflat în cetatea Vilna; apoi, mergând în Sluțka și viețuind mai mult de un an în mănăstirea de acolo, a Schimbării la Față, se îndeletnicea la semănarea cuvântului Domnului.

Întorcându-se în Rusia Mică, în cetatea Baturin, el a întrebuițat cea mai mare parte a datoriei sale în propovăduirea cuvântului, până la hotărârea sa la egumenie. Fiind egumen și arhimandrit în diferite mănăstiri, măcar că avea grijă de toate cele mănăstirești, totuși a continuat să adune și să îndrepteze Viețile Sfinților. Acest egumen neobosit de osteneli, în toată vremea nu înceta, cât de puțin, a alcătui învățături și a propovădui cuvântul lui Dumnezeu. Dar, spre cea mai mare părere de rău, nu se știe cine este alcătuitoarea tuturor acelor învățături. Căci, deși se află în Rostov, în biblioteca bisericii, cuvinte învățătoare și alte oarecare alcătuirii ale acestui bărbat iubitor de osteneală, o carte mare, scrisă cu slovă de tipar, însă într-aceea se află învățături propovăduite de el pe vremea petrecerii lui în Rusia Mare. Deci, unele din acelea, după cum arată acel epistolar, lipsesc, iar de cele ce le-a spus în Rusia Mică, sunt într-aceea carte numai cinci.

Drept aceea, Sfântul Dimitrie, ocărmuind bine păstoria cea încredințată lui de Dumnezeu, deși totdeauna după chemarea sa era tras de multe împiedicări, dar în toate zilele alerga la biserică la slujba lui Dumnezeu. În zilele Duminicilor și ale praznicelor, slujirea Sfintei Liturghii mai niciodată nu o lăsa să o săvârșească alții, afară de neputință sau de mare nevoie. Când se întâmpla praznic cu

priveghere, atunci la acea ieșire cu crucile, măcar că se mergea departe, el însuși mergea cea mai mare parte din cale și săvârșea Sfânta Liturghie. Apoi îndemna poporul la facerea faptelor bune.

Adeseori se ducea în cetatea Iaroslavului și, petrecând acolo, slujea în biserica sobornicească și în alte biserici ale acelei cetăți, unde i se întâmpla, și propovăduia cuvântul lui Dumnezeu, învățând astfel pe oameni sfânta credință creștinească. El îi sfătuia să nu se amăgească cu mincinoasele învățături ale celor ce nu înțeleg drept, ca să nu rupă din turma lui Hristos, ci să stea cu tărie și să țină la maica noastră, Sfânta Biserică a Răsăritului. Deci înțeleptul păstor era păzitorul turmei lui Hristos, de vrăjmașii care se luptau contra lor și de lupii cei răpitori care veneau îmbrăcați în piei de oi.

În vara anul 1705, acest păstor zăbovind în cetatea Iaroslavului două luni - iunie și iulie -, pentru îndreptarea unor lucruri bisericești, i s-a întâmplat un lucru ca aceasta, precum mărturisește însuși Sfântul Dimitrie despre aceasta în cartea „Rozisc”: „Într-o zi de Duminică, ieșind eu din biserica sobornicească, după Sfânta Liturghie, și mergând spre curte, doi oameni cu barbă, dar nu bătrâni, apropiindu-se de mine, strigau, zicând: «Stăpâne sfinte, cum ne sfătuiești? Ne poruncești nouă să ne

radem bărbile sau nu? Să știi însă că noi suntem gata să ne punem capetele pentru bărbile noastre! Mai bine este nouă să ni se taie capetele, decât să ni se radă bărbile!» Căci venise poruncă de la stăpânire ca oamenii să-și radă bărbile. Atunci eu m-am mirat de acea neașteptată întrebare și, neputând să le răspund îndată ceva din Scriptură, i-am întrebat pe ei: «Ce crește pe urmă? Capul cel tăiat sau barba cea rasă?» Atunci ei, îndoindu-se și tăcând puțin, au zis: „Barba crește iar, dar capul nu!”. Apoi le-am zis: «Deci, mai de folos vă este vouă să nu vă cruțați barba, care, de s-ar rade și de zeci de ori, iar va crește, decât să vă pierdeți capul, care, odată tăiat, nu mai crește niciodată, decât numai la învierea cea de obște a morților!»

Zicându-le acestea, am mers la chilia mea; deci, mă petrecură mulți cetățeni cinstiți, intrând cu mine în chilie. Și a fost între noi cu de-amănuntul multă vorbă despre raderea și neraderea bărbii. Eu am cunoscut că mulți care și-au ras bărbile, după poruncă, se îndoiau de mântuirea lor, ca și cum ar fi pierdut chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Deci eu i-am sfătuit pe ei să nu se îndoiască, zicându-le că nu în barbă și în fața omenească cea văzută se alcătuieste chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ci în sufletul cel nevăzut. Dar încă și pentru aceasta nimeni să nu se îndoiască de mântuirea sa, de vreme ce nu își rade barba după voia sa, ci

poruncii celor ce sunt în stăpâniri se cuvine a se supune și în lucrurile care nu se împotrivesc lui Dumnezeu și care nici nu ne vatămă mântuirea. De aceea, cei ce socotesc raderea bărbii un mare și neiertat păcat, iar nu creșterea lor în mare sfințenie, să-și lepede acea îndoire și nimeni din cei cu barbă să nu nădăjduiască că prin barba sa va câștiga mântuirea!”.

Deci Sfântul Dimitrie a adăugat multă înțelepciune în cartea ce s-a zis „Rozisc”, între altele și despre raderea bărbii, spre sfătuirea celor neîntăriți și în întărirea celor ce pentru puțin se clatină mult.

În toată vremea petrecerii la scaunul său, acest blând păstor priveghea turma sa fără de asprime. El își păzea vrednicia rânduielii sale fără de trufie și spre toți cei mari și mici arăta dragoste nefățarnică; de aceea era iubit ca un tată de toți credincioșii, fii ai Sfintei Biserici. El era cinstit și slăvit, nu numai de cei supuși sub rânduiala sa, ci și de alte multe fețe de neam bun. Era iubit nu mai puțin și de însuși prea binecuvântatul împărat și de toată împărăteasca familie, pentru viața lui cea îmbunătățită.

Adeseori era chemat la Moscova, unde, fiind de față însuși împăratul și alte fețe ale familiei împărătești, săvârșea dumneze-ieștile Taine și propovăduia

cuvântul lui Dumnezeu. Acest lucru se poate vedea din scrierea de mai sus. Adeseori veneau la dânsul în Rostov multe fețe împărătești pentru binecuvântare, precum văduva dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici, împărăteasa Paraschiva Teodorovna, cu fiii săi și fiicele dreptcredinciosului împărat Alexie Mihailovici; binecredincioasele cnechine Măria, Teodosia și Natalia Alexievna, care l-au dăruit pe el cu rase și cu alte diferite lucruri. Din toate aceste daruri pregătindu-și înainte arhierăștile veșminte spre ceasul morții, a poruncit slujitorilor de lângă sine, ca la moartea sa să-l pună într-acele veșminte pregătite de el mai înainte, lucru care s-a și făcut după porunca lui. Acele veșminte se află și acum pe dânsul.

Sfântul Dimitrie avea un obicei ca acesta: Când ar fi simțit cândva în sine vreo boală și ar fi început a slăbi, atunci trimitea la școală și poruncea tuturor elevilor, ca, spre aducerea aminte de cele cinci răni ale lui Hristos, care au fost în curatele Lui mâini, picioare și în coasta cea împunsă până la inimă, să citească de câte cinci ori rugăciunea Tatăl nostru... Atunci îi era mai ușor. Deci, cercetându-și școala, sfătuia pe ucenicii săi să-și petreacă viața lor într-o înfrânare, cu minte întreagă și curăție, ca, chemând în ajutorul lor pe Dumnezeu, Povățuitorul înțelepciunii și dătătorul de știință, să adauge sârguință la învățătură cu toată puterea.

între altele, adeseori zicea către dâșii și acestea: „De mă voi învrednici a câștiga milă de la Domnul, atunci Îl voi ruga pe El, ca și voi asemenea să câștigați milă de la dâșul, că scris este: Unde voi fi Eu, acolo va fi și sluga mea”.

Pe slujitorii săi și pe ceilalți care se aflau lângă dâșul, îi învăța ca, atunci când vor bate ceasurile, la fiecare lovitură, să se însemneze cu semnul Sfintei Cruci și să zică încet rugăciunea: „Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te...”. Iar dacă cineva din casnicii lui slujitori s-ar fi întâmplat să-i fie numele și venea la dâșul cu plocon, îl binecuvânta pe el cu icoane; iar de i se întâmpla să nu aibă icoane, atunci îl miluia cu bani, după socotință. Adeseori pe cei supuși îi învăța să se nevoiască la post și să fugă de îmbuibare și beție, arătându-se singur pe dâșul pildă la aceea. El în toate zilele, afară de praznice, petrecea în înfrânare, mâncând puțin, numai pentru trebuința trupească; iar în Sfântul și Marele Post al Sfintelor Paști, în Săptămâna întâi, obișnuia a mânca numai o dată pe zi. Asemenea și în Săptămâna Patimilor, numai în Joia Mare mânca o dată, iar celelalte zile le petrecea în rugăciuni și post.

Acest bărbat temător de Dumnezeu, preaistet la înțelegere, în mare luminare, iscusit în limba

slavonească, latinească, grecească evreiască și leșească, deci având mare aplecare spre învățătură, a iubit pe oamenii cei îmbunătățiți și cinstiți. Spre cei mai de sus a fost cinstitor, plecat, iubitor și primitor; iar spre cei supuși, milostiv. Spre cei nenorociți, milosârd; spre cei săraci, binefăcător; către cei nevoiași, foarte îndurat. Scumpetea în inima lui n-a locuit, iubirea de câștig de nici un fel n-a avut loc în inima lui, iar iubirea de argint cu totul era gonită de la dânsul; pentru că din vremea aceea de când a primit pe dânsul călugărescul chip și a făgăduit lui Dumnezeu sărăcia de bună voie până la moartea sa, nu numai că nu se îngrijea deloc la câștigarea de multă avere și nu aduna - după cum singur mărturisește despre dânsul în scrisoarea sa -, aur și argint, ci nici haine sau orice altfel de lucruri nu voia să aibă, afară numai de cele de nevoie și afară de cărțile cele folositoare de suflet.

El păstra toate darurile care intrau în mâinile lui de la făcătorii de bine, de când a fost egumen și arhimandrit. Asemenea în toată vremea petrecerii lui în arhierie, o parte din veniturile chiliei, le cheltuia pentru trebuințele sale, altă parte pentru ale mănăstirii, iar alta o întrebuința la împodobirea sfintelor biserici; dar mai mult la nevoile celor săraci; căci de sărmani și văduve, de scăpătați și de cei neavuți, purta atât de mare grijă, întocmai ca

un tată de adevărații săi fii; și cu atâta îndurare împărțea cele ce intrau în mâinile lui, încât în toată ziua abia lăsa ceva puțin la casa sa. Adeseori, chemând la sine pe cei orbi, surzi, șchiopi și pe cei neputincioși în sărăcia cea mai de pe urmă, le pune mese, le dăruia haine și alte lucruri asemenea cu acestea. El era, după Iov, ochiul orbilor și piciorul șchiopilor.

După moartea lui nimeni să nu caute argint în cămărilor lui, sau orice altfel de avere. Și, ca să nu-și piardă vremea la acea zadarnică încercare a lui, nici pe cei ce au slujit în chilia lui despre aceea să nu-i întrebe.

Cu doi ani și șapte luni înaintea morții lui, a scris o scrisoare duhovnicească sau „diată”, și a arătat-o sfințitului Ștefan, mitropolitul Riazanului, punând acolo un așezământ ca acesta: „Dacă preasfințitul mitropolit Ștefan va muri mai înainte, atunci la îngroparea lui să fie mitropolitul Dimitrie; iar dacă Dimitrie al Rostovului se va sfârși mai înainte, atunci să-l dea pe el îngropării preasfințitul Ștefan al Riazanului. Așa s-a și făcut, că nu altcineva, ci singur preasfințitul Ștefan l-a îngropat pe el. Acești doi mitropoliți au trăit între dânșii ca frații. Sfântul Dimitrie, în toată vremea petrecerii sale în Rostov și mai ales când alcătuia cartea Letopis, în care se istorisesc faptele de la începutul lumii până la

Nașterea lui Hristos, de multe ori trimitea scrisori preasfințitului Ștefan, spre a cerceta alcătuirile, și cerea sfat de la dânsul spre dezlegarea îndoielilor lui.

Cu câteva zile mai înainte de sfârșitul Sfântului Dimitrie, binecuvântata împărăteasă, Paraschiva Teodorovna, avea de gând ca din împărăteasca cetate Moscova să se ducă în cetatea Iaroslavului, ca să se închine la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea Tolska. Dar, din pricina furtunilor care s-au întâmplat atunci și din greutate, abia a ajuns la Rostov. Astfel îi era cu osteneală a călători până la Iaroslav. De aceea a poruncit să aducă în Rostov icoana făcătoare de minuni din Mănăstirea Tolska. Deci, când acest sfânt arhieru a fost înștiințat despre grabnica venire în Rostov a dreptcredincioasei împărătese, împreună cu binecredincioasele ei fiice și despre aducerea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, celei făcătoare de minuni din Tolska, atunci a poruncit să cheme la dânsul pe ieromonahul Filaret, cămărașul casei sale arhieresti, pe care, între celelalte porunci ce îi dăduse, l-a înștiințat mai dinainte de grabnica sa ducere către Dumnezeu. El i-a arătat așa:

„Iată, vin în Rostov doi oaspeți: împărăteasa cerului și împărăteasa pământească, iar eu nu mă învrednicesc a le vedea pe ele aici; deci, se cuvine ție, cămărașule, ca să fii gata pentru primirea lor”.

Înainte de sfârșit, cu trei zile până la moartea sa, a început a slăbi foarte mult și a tuși. În ziua numelui său, adică la 26 octombrie, la pomenirea Sfântului Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de mir, a săvârșit singur Sfânta Liturghie, fiind acum foarte bolnav, încât și fața i se schimbase. Din acea zi n-a putut să mai spună cuvinte de învățătură, ci, șezând lângă ușile împărătești ale bisericii, a ascultat cântărețul care a citit acea învățătură, pregătită mai înainte de dânsul.

La masa prânzului într-acea zi a șezut cu oaspeții, după obiceiul de mai înainte, măcar că era neputincios și cu nemărginită nevoie; iar în 27 octombrie a venit știrea că arhimandritul Varlaam va veni de la cetatea Bereaslav, din Mănăstirea Zaleaska a Cuviosului Daniil Stâlpnicul, ca să vadă pe Sfântul Dimitrie. El a fost primit de Sfântul Dimitrie cu dragoste și s-a ostenit după cum se cuvine. Deci, vorbind ei singuri, monahia Varsanufia Eftimia, din neamul kazanilor, fiind mai înainte hrănitoarea țarului Alexie Petrovici, a trimis în Rostov la acest păstor, aproape de casa

arhierescă, ca să binevoiască preasfinția sa să o cerceteze pe ea în acea zi. Ea, în toată vremea petrecerii sale în Rostov, avea multă cucernicie pentru îmbunătățită viață a Sfântului Dimitrie și adeseori avea trebuință de povețele lui spre folosul sufletului său.

Sfântul, fiind chemat la acea monahie, s-a lepădat cu neputință, căci era foarte slab. Mergând acela acasă a spus stăpânei sale că sfinția sa nu poate veni din pricina bolii. Atunci acea monahie a trimis a doua oară să-l poftască, măcar pentru o scurtă vreme să binevoiască a veni. Dar Sfântul Dimitrie se lepăda și la a doua poftire, punând înainte boala. Arhimandritul Varlaam, cel zis mai înainte, a început a-l sfătui să meargă, crezând că prin acea umblare să câștige puțină ușurare din boală. Atunci, ascultând pe arhimandrit, a poruncit să-l ducă la dânsa, după cântarea bisericii.

Deci, mergând el, împreună cu acel arhimandrit, pe cale au vorbit puțin și iarăși s-au întors pe înserate; dar abia a putut ajunge la chilia sa. Pomenitul arhimandrit, fiind în casele ce se numesc Cristovoi, a poruncit cămărașului său, ieromonahului Filaret, să-l primească și să-l ospăteze. Intrând singur în chilie a început a tuși și, umblând multă vreme prin casă, se sprijinea de slujitori.

După aceea a poruncit să cheme cântăreți la dânsul în chilie, pentru cântarea unor cuvinte duhovnicești, alcătuite de el: „Iubite Iisuse al meu, nădejdea mea o pun în Dumnezeu. Tu ești Dumnezeul meu și bucuria mea, Iisuse”. În vremea cântării acelora, Sfântul Dimitrie asculta stând lângă sobă și încălzindu-se. După sfârșitul acelor cântări, a voit ca pe toți cântăreții să-i lase a pleca spre casele lor; însă a oprit pe unul mai iubit dintre ei să-l aibă ajutor în osteneli.

Rămânând acela, a început a-i spune din viața sa, cum o petrecea în tinerețe și în vârsta cea desăvârșită cum se ruga Domnului Dumnezeu, Preasfintei Lui Maici, și tuturor plăcuților lui Dumnezeu. Iar după aceasta a zis: „Și voi, fiilor, să vă rugați asemenea!”. Apoi la sfârșit a zis: „Acum îți este și ție vremea să mergi la casa ta!”. Acel cântăreț, luând binecuvântare, a ieșit; iar Sfântul Dimitrie l-a petrecut singur din chilia sa și i s-a închinat până la pământ, mulțumindu-i că s-a ostenit mult lângă dânsul la scrierea diferitelor alcătuiuri.

Văzând cântărețul smerenia aceea, neobișnuită petrecere de la păstorul său și închinăciunea cea atât de jos, s-a cutremurat. Apoi i-a zis cu cucernicie: „Stăpâne sfinte, oare te închini mie astfel, celui mai de pe urmă rob?”. Iar el iarăși a

grăit: „Îți mulțumesc, fiule!”. Și s-a întors în chilie, iar cântărețul s-a dus la casa sa plângând. Deci Sfântul Dimitrie, întorcându-se în chilia sa, a poruncit slujitorilor ca fiecare să meargă la locul lui, iar el, închizându-se în chilie, ca și cum ar fi voit puțin să se odihnească, a petrecut rugându-se până la moartea sa. A doua zi de dimineață, slujitorii, intrând în acea chilie, l-au văzut că se sfârșise așa cum se ruga. Cântărețul, fiind în casa sa, a auzit a doua zi de dimineață că la soborniceasca biserică a bătut de trei ori în clopotul cel mare, spre semnul morții arhierelui, și îndată a alergat în chilia lui. Astfel a aflat pe păstorul și părintele său că își dăduse sufletul lui Dumnezeu.

După îmbrăcarea lui în toate veșmintele arhieresti, pe care el, precum s-a spus mai înainte, le gătise înaintea sfârșitului său, au pus în raclă sfântul lui trup, iar sub cap, în loc de pernă, și sub tot trupul, au pus, după porunca sa, diferite cărți alcătuite și scrise cu cerneală de mâna lui. În aceeași zi a fost pus în biserica preabunului Mântuitor, care este aproape de chilia arhierescă.

Făcându-se știre în toată cetatea Rostovului de moartea acestui bun păstor și iubitor de fii, s-a adunat mult popor la cinstitul lui trup, făcând plângere; căci i-a lăsat pe ei păstorul și învățătorul

cel bun, ajutorul celor ce sunt în nevoi și în necazuri, folositorul văduvelor și al orfanilor, hrănitorul săracilor și al scăpătaților, povățuitorul rânduielii preoțești și călugărești.

În ziua aceea și dreptcredincioasa împărăteasă Paraschiva Teodorovna cu fiicele sale Ecaterina, Parascheva și Ana, au sosit în Rostov după sfârșitul prânzului și nu l-au aflat între cei vii pe Sfântul Dimitrie. Ele au plâns mult că nu s-au învrednicit a lua binecuvântarea lui arhierescă; deci au poruncit ca deasupra trupului să slujească rânduiala înmormântării în sobor. După aceea au binevoit a merge întru întâmpinarea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, din Tolska; dar, din pricina drumului și a furtunilor de toamnă, n-au mai călătorit mai departe spre Iaroslav, ci au rămas până a doua zi în Mănăstirea Botezul Domnului.

înștiințându-se ea a doua zi că icoana Născătoarei de Dumnezeu este aproape de cetatea Rostovului, a poruncit ca toți preoții și slujitorii bisericești, cei ce veniseră în acea mănăstire în ziua pomenirii Cuviosului Avramie arhimandritul, făcătorul de minuni, al Mănăstirii Boevleniei a Rostovului din soborniceasca biserică, să meargă cu litie din acea mănăstire la Mănăstirea Petrovska, mănăstire care se află tot în calea Rostovului spre Iaroslav, întru

întâmpinarea icoanei celei făcătoare de minuni. Deci toate trei fiice împărătești, au urmat litia pe jos. întâmpinând ele acea icoană, au dus-o în Mănăstirea Boevleniei, singure ținând-o cu mâinile lor; iar împărăteasa a așteptat în porțile acelei mănăstiri.

Aducând acea icoană spre poartă, ea a ieșit singură spre întâmpinare și, făcând obișnuita rugăciune, a sărutat-o cu cucernicie și a poruncit să p ducă în biserică. Acea icoană a stat acolo până la sfârșitul Sfincti Liturghii, iar după Sfânta Liturghie au făcut paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. După aceea au dus icoana făcătoare de minuni tot cu aceeași litie în soborniceasca biserică a Rostovului și de acolo în Mănăstirea Boevleniei, în ziua de 30 octombrie.

După voința împărătesei, trupul Sfântului Dimitrie, din acea biserică a Mântuitorului, s-a mutat cu cuviincioasă ceremonie în soborniceasca biserică, și după porunca ei s-a făcut panihidă a doua oară pentru dânsul.

După aceasta, îndată credincioasa împărăteasă cu fiicele sale și cu ceilalți care erau cu dânsa au voit a lua calea de întoarcere de la Rostov la împărăteasca cetate, Moscova. Când cele scrise de acest sfânt arhieru s-au trimis din Rostov la

Moscova în divanul mănăstiresc, atunci, după așezământul lui cel scris, sau, mai bine-zis, după cererea lui, s-a rânduit ca după moarte să-i îngroape trupul în Mănăstirea Sfântului Iacob, episcopul Rostovului, făcătorul de minuni, în unghiul bisericii, unde însemnase singur.

Deci s-a trimis poruncă de la divanul mănăstiresc în Rostov, prin care s-a poruncit ca, după acea duhovnicească dorință, să se sape groapa în acel unghi și s-o zidească cu piatră, apoi să facă gropniță de piatră și să-l dea îngropării. Dar acea poruncă nu s-a împlinit nu se știe pentru ce, că nici groapă cu piatră n-au zidit, nici gropniță de piatră n-au făcut; ci au făcut numai o casă de lemn, care a putrezit degrab, precum de aceasta se poate ști mai pe larg din cele ce s-au pus înaintea preasfințitului și îndreptătorului Sinod, pentru aflarea moaștelor acestui arhieru.

Iar când preasfințitul Ștefan, Mitropolitul Riazanului și al Muromului, a venit în Rostov, pentru îngroparea Sfântului Dimitrie, în luna noiembrie, intrând drept în soborniceasca biserică, a plâns mult deasupra trupului acestui plăcut și a poruncit cămărașului Filaret ieromonahul ca să gătească în mănăstirea lui Iacob toate cele ce se cuvin spre îngropare. Atunci precum mai-marii mănăstirii Rostovului, așa și soborniceștii preoți, și

mulți din cetățeni venind la preasfințitul Ștefan, l-au poftit să binevoiască a da îngropării trupul acestui arhieru în soborniceasca biserică a Rostovului, aproape de răposatul Ioasaf Mitropolitul. Acolo erau îngropați toți cei ce fuseseră mai înainte arhierii ai Rostovului.

Preasfințitul Ștefan n-a voit să facă acea cerere a lor, și le-a răspuns celor ce ziceau: „De vreme ce încă de la suirea pe scaunul Rostovului, Preasfințitul Dimitrie și-a ales singur loc de îngropare în mănăstirea lui Iacob mergând mai întâi, cum pot eu să schimb aceasta?”. Astfel, în ziua aleasă spre îngropare, adunându-se în soborniceasca biserică duhovniceștii începători și toți preoții și slujitorii bisericești, Preasfințitul Ștefan a săvârșit Sfânta Liturghie. După sfârșitul aceleia, el a săvârșit slujba înmormântării cu tot soborul, deasupra trupului Sfântului Dimitrie, la care singur preasfinția sa a grăit către popor cuvânt cuviincios despre această mare mahnire.

Apoi după așezământul acestui plăcut, acel trup sfânt al lui, cu rânduiala binecuvincioasă a soborului, cu lumânări și cu cântări de psalmi, mergând înainte tot sfințitul cler și petrecându-l mulțime de popor și scoțând amare suspinuri pentru păstorul și învățătorul lor, l-au dus în

Mănăstirea Sfântului Iacov și l-au dat pământului în biserica Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în unghiul din partea dreaptă pe care îl însemnase el. După îngropare, preasfințitul Ștefan a scris despre îngroparea Sfântului Dimitrie, și acea scrisoare s-a pus la sfârșitul vieții lui.

După moartea acestui bărbat iubitor de osteneală, au rămas multe cărți tipărite și scrise de mână, în grecește, latinește, leșește și slavonește. Toate acelea s-au luat în aceeași vreme din Rostov de preasfințitul Ștefan și s-au pus în biblioteca tipografiei din Moscova, a preasfințitului îndreptător Sinod. Acest plăcut al lui Dumnezeu a murit în anul de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul 1709, în 28 octombrie, noaptea, într-o zi de vineri, îndată după ziua numelui său. Trupul lui s-a îngropat în luna noiembrie în 25, care a fost de asemenea zi de vineri. El a petrecut pe scaunul Rostovului șapte ani fără nouă luni. în călugărie a petrecut 41 de ani, 3 luni și 18 zile; iar toți anii vieții lui au fost 80.

Acest sfânt, adunând și scriind viețile și nevoințele cele cu frumoasă lumină ale sfinților lui Dumnezeu, celor ce în cartea cea veșnică s-au scris la ceruri, le-a dat întru slava Celui slăvit Dumnezeu, întru cinstea plăcuților Lui și spre folosul dreptcre-dinciosului neam creștinesc.

Singur, după trecerea din viața aceasta de puțină vreme, la cea veșnică, s-a scris și el cu degetul lui Dumnezeu, împreună cu toți sfinții în cartea vieții veșnice și s-a învrednicit a fi încununat cu nestricăcioasa cunună.

Ca adevărat păstor și neadormit păzitor al turmei celei încredințate lui de la Dumnezeu, s-a învrednicit în ceata păstorilor cu ceilalți arhieri ai Rostovului și cu toți ierarhii a fi numărat. Căci în anul 1751, luna septembrie în 21, când meșterii se apucaseră să repare pardoseala bisericii Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, au aflat sfintele lui moaște întregi și nestricate, după 42 de ani, 10 luni și 24 zile de la moartea lui, iar de veșmintele lui arhieresti foarte puțin se atinsese stricăciunea.

Din acele sfinte moaște, ca dintr-un izvor oarecare, din vremea aceea și până acum, izvorăsc multe faceri de minuni celor ce aleargă la ele cu credință. Prin ele se izgonesc diavolii din oameni, mușii grăiesc, orbii văd, șchiopii, slăbănogii și cei cuprinși de alte boli grele și nevindecate, prin chemarea lui spre ajutorul lor și prin rugăciunile ce se aduc lângă acele sfinte moaște, se vindecă cu darul lui Dumnezeu și se slăvește într-însul Dumnezeu, Cel în Treime Unul preamărit între sfinții Săi.

Deci să slăvim și noi pe Bunul Dumnezeu, căci în sfatul Său cel preainalt a hotărât să arate în pământul Rusiei în acești ani mai de pe urmă, pe acest mare luminător, care, cu minunile sale, strălucește toate părțile Rusiei și se arată cu adevărat grabnic ajutorător celor ce-l cheamă. Deci să alergăm cu neîndoită credință la sfintele și tămăduitoarele lui moaște, să-l chemăm ziua și noaptea spre ajutorul nostru, ca, prin rugăciunile acestui scriitor al Vieților Sfinților, să petrecem și noi de acum înainte zilele vieții noastre într-o sfințenie. Și astfel, trăind cu dumnezeiască plăcere în pocăință, să ne învrednicim a fi scriși în cartea vieții Mielului lui Dumnezeu, împreună cu toți cei ce din veac i-au plăcut Lui, și a-L lăuda pe Dânsul împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

